

PROVEDBENI PROGRAM ZA RAZDOBLJE 2022. - 2025.

OPĆINA GRADAC

SADRŽAJ:

1. Uvod	4
1.1. Kontekst i metodologija izrade Provedbenog programa	4
1.2. Zakonodavni okvir	5
1.3. Strateški okvir	5
2. Vizija, mandat i misija	7
Vizija općine Gradac	7
Misija općine Gradac	7
3. Razvojne potrebe i potencijali – SWOT analiza	8
3.1. Osnovni podaci	8
3.1.1. Položaj i smještaj	8
3.1.2. Općinska uprava i digitalizacija	9
3.1.3. Proračun	10
3.1.4. Opća infrastruktura	13
3.1.4.1. Prostorno planiranje i infrastruktura	13
3.1.4.2. Cestovna infrastruktura	15
3.1.4.3. Upravljanje otpadom	16
3.1.4.4. Vodoopskrba i odvodnja	16
3.1.4.5. Općinska groblja	18
3.1.4.6. IKT infrastruktura	18
3.2. Društvo	21
3.2.1. Demografski pokazatelji	21
3.2.2. Predškolski odgoj i školsko obrazovanje	23
3.2.3. Kultura	25
3.2.4. Civilno društvo	27
3.2.5. Sport	28
3.2.6. Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	29
3.3. Gospodarstvo	29
3.3.1. Indeks razvijenosti	29
3.3.2. Tržište rada	30
3.3.3. Poduzetništvo	31

3.3.4.	Poljoprivreda	32
3.3.5.	Turizam	32
4.	Prioriteti djelovanja u području nadležnosti Općine	35
5.	Usklađenost prioriteta s ciljevima nacionalne razvojne strategije	36
6.	Mjere, aktivnosti i razvojni projekti	37
6.1.	SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	37
6.1.	SC 2. Obrazovani i zaposleni ljudi	40
6.2.	SC 3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom	41
6.3.	SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život	42
6.4.	SC 6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji	44
6.5.	SC 7. Sigurnost za stabilan razvoj	45
6.6.	SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	46
6.7.	SC 10. Održiva mobilnost	48
6.8.	SC 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva	50
7.	Pokazatelji rezultata mjera	51
8.	Indikativni financijski okvir za provedbu mjera	54
9.	Okvir za praćenje i izvještavanje	55
10.	Popis tablica, grafikona i slika	56

1. UVOD

1.1. Kontekst i metodologija izrade Provedbenog programa

Provedbeni program je kratkoročni akt strateškog planiranja, od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, koji izrađuje i donosi izvršno tijelo JLP(R)S. Kao provedbeni akt strateškog planiranja lokalne i regionalne razine, ima za cilj osigurati upravnim tijelima JLP(R)S, ali i ostalim dionicima samoupravne jedinice, učinkovit i djelotvoran alat za provedbu posebnih ciljeva i prioriteta djelovanja te ostvarenje postavljene vizije razvoja. U skladu s odredbama Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“ br. 123/17) izrada provedbenih programa je obavezna za JLP(R)S.

Uredba o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“, broj 89/18), definira sadržaj sadrži provedbenog programa JLP(R)S:

- viziju, mandat i misiju JLP(R)S za mandatno razdoblje izvršnog tijela,
- opis razvojnih potreba i potencijala koji će se nastojati adresirati provedbom akta,
- popis prioriteta djelovanja u području nadležnosti samoupravne jedinice s obrazloženjem za odabir,
- odabir posebnih ciljeva iz povezanih, hijerarhijski viših akata strateškog planiranja za čiju provedbu se u provedbenom programu razrađuju mjere,
- popis mjera za provedbu odabranih posebnih ciljeva, s opisom,
- podatke o planiranom roku provedbe mjera s utvrđenim ključnim aktivnostima i planiranim rokovima za postignuće istih,
- pokazatelje rezultata za svaku mjeru, s početnim i ciljnim vrijednostima za svaku pojedinu godinu tijekom razdoblja provedbe mjere,
- indikativni financijski okvir za provedbu mjera, aktivnosti i projekata u kojem je potrebno procijeniti trošak provedbe pojedine mjere i utvrditi poveznicu na izvor financiranja (poveznicu s programskom klasifikacijom proračuna JLP(R)S),
- okvir za praćenje i izvještavanje,
- druge relevantne podatke (podatke o doprinosu mjera provedbi drugih obaveza).

Elementi sadržani u provedbenim programima JLP(R)S trebaju omogućiti praćenje ostvarenih rezultata i pravodobno uočavanje odstupanja od plana te ocjenu hoće li provedba utvrđenih mjera imati željeni ishod ili će biti potrebne određene izmjene kako bi se osiguralo ostvarivanje povezanih posebnih ciljeva utvrđenih u planu razvoja JLP(R)S. Provedbeni program JLS-a moguće je ažurirati po potrebi u svrhu prilagođavanja promjenama u politici ili fiskalnom okruženju te nepredviđenim okolnostima.

1.2. Zakonodavni okvir

Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske («Narodne novine» broj 123/17) uređen je sustav strateškog planiranja u Republici Hrvatskoj na svim razinama upravljanja (nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini) te način pripreme, izrade, provedbe, izvješćivanja, praćenja provedbe i učinaka te vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Obveza izrade provedbenih programa JLP(R)S temelji se na odredbama istoimenog zakona. Vlada Republike Hrvatske je 2018. godine donijela Uredbu o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave («Narodne novine», broj 89/2018). Obvezni sadržaj provedbenih programa jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave propisan je Uredbom o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“, br. 89/18).

1.3. Strateški okvir

Provedbeni program Općine Gradac za razdoblje 2022.-2025. predstavlja kratkoročni strateški akt kojim će se definirati ciljevi, prioriteti i mjere te razvojni projekti Općine Gradac, a koji su usklađeni sa strateškim okvirom hijerarhijski viših akata, odnosno s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine. Nacionalna razvojna strategija RH usklađena je s ciljevima nove regionalne i kohezijske politike Europske unije za razdoblje 2021.-2027., a to su:

1. Pametnija Europa (*Smarter Europe*),
2. Zelena Europa bez ugljika (*Greener, low-carbon Europe*),
3. Povezanija Europa (*More connected Europe*),
4. Socijalnija Europa (*More social Europe*) i
5. Europa bliža građanima (*Europe closer to citizens*).

NRS definira četiri razvojna smjera i strateške ciljeve unutar njih koji trebaju pridonijeti da Hrvatska što bolje iskoristi svoje potencijale da se otklone gospodarske i društvene štete prouzročene globalnom krizom i potakne što brži oporavak Hrvatske.

Razvojni smjer 1. „Održivo gospodarstvo i društvo“

Strateški ciljevi:

- Konkurentno i inovativno gospodarstvo,
- Obrazovani i zaposleni ljudi,
- Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom,
- Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske.

Razvojni smjer 2: „Jačanje otpornosti na krize“

Strateški ciljevi:

- Zdrav, aktivan i kvalitetan život,
- Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji,
- Sigurnost za stabilan razvoj.

Razvojni smjer 3. „Zelena i digitalna tranzicija“

Strateški ciljevi:

- Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost,
- Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva,
- Održiva mobilnost,
- Digitalna tranzicija društva i gospodarstva.

Razvojni smjer 4. „Ravnomjieran regionalni razvoj“

- Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima,
- Jačanje regionalne konkurentnosti.

NRS je usklađen s višegodišnjem financijskim okvirom EU te aktima strateškog planiranja povezanim s uvjetima koji omogućavaju provedbu fondova Europske unije u razdoblju od 2021-2027. definiranim Odlukom o utvrđivanju akata strateškog planiranja povezanih s uvjetima koji omogućavaju provedbu fondova Europske unije u razdoblju od 2021. do 2027. godine, rokova donošenja i tijela zaduženih za njihovu izradu (Vlada Republike Hrvatske, KLASA: 022-03/20-04/352, URBROJ: 50301-05/16-20-6).

2. VIZIJA, MANDAT I MISIJA

Vizija općine Gradac

Općina Gradac bit će atraktivno mjesto kvalitetnog života, uspješnog rada i poduzetništva njenih stanovnika te ugodnog boravka njenih posjetioaca, u skladu s prirodnom i kulturnom baštinom.

Misija općine Gradac

Općina Gradac u potpunosti i uspješno koristi prilike i potencijale koje joj donosi kako geografska pozicija i postojeći resursi, tako i članstvo Republike Hrvatske u Europskoj Uniji, kreirajući kvalitetnije uvjete života i rada na čitavom području općine, koji će poticati lokalno stanovništvo na razvoj u demografskom, kulturnom i gospodarskom smislu.

3. RAZVOJNE POTREBE I POTENCIJALI – SWOT ANALIZA

3.1. Osnovni podaci

3.1.1. Položaj i smještaj

Lokacija: Splitsko-dalmatinska županija

Površina: 49km²

Broj stanovnika: 3.261 (prema Popisu stanovništva 2011.)

Slika 1 Geografski položaj Općine Gradac na karti RH

Izvor: <https://hr.wikipedia.org/> (24.11.2021.)

Općina Gradac najjužnija je općina Splitsko-dalmatinske županije te graniči s općinama Podgora i Vrgorac u Splitsko-dalmatinskoj županiji i općinom Ploče u Dubrovačko neretvanskoj županiji.

Naselje Gradac ujedno je i administrativno upravno središte te su u njemu smješteni i postojeći sadržaji društvenih djelatnosti.

Prostire se na 49 km² te se sastoji od 5 naselja:

- Brist,
- Drvenik,
- Gradac,
- Podaca,
- Zaostrog.

3.1.2. Općinska uprava i digitalizacija

Općinsku upravu Općine Gradac čine: Općinski načelnik, Općinsko vijeće i Jedinstveni upravni odjel.

Općina Gradac, uz načelnika, ima sljedeće zaposlene:

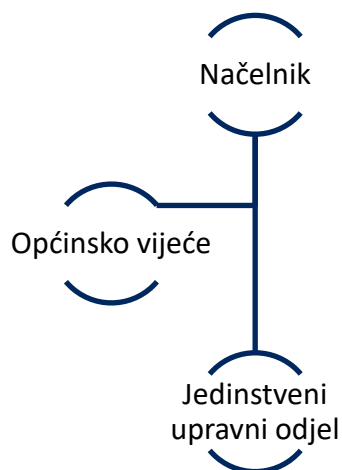
- pročelnik Jedinstvenog upravnog odjela,
- viši stručni suradnik za pravne poslove, službenik za informiranje i službenik za zaštitu osobnih podataka,
- viši stručni suradnik za projekte i EU fondove,
- viši stručni suradnik za pripremu i provedbu projekata,
- viši stručni suradnik za proračun i financije,
- viši stručni suradnik za financije i poslove lokalne riznic,
- viši referent za računovodstvo i financije,
- 2 komunalna redara,
- komunalni referent,
- prometni redar,
- administrativni referent,
- spremačica.

Općinsko vijeće Općine Gradac čini 13 članova.

Na području Općine Gradac također djeluju i mjesni odbori i to MO Gradac, MO Brist, MO Podaca, MO Zaoštrog, MO Drvenik.

Vijeće mjesnog odbora, u skladu sa statutom, raspravlja o potrebama i interesima građana te daje prijedloge za rješavanje pitanja od mjesnog značaja.

Grafikon 1 Općinska uprava

Izvor: <https://opcinogradac.hr/> (24.11.2021.), obrada UHY Savjetovanje

Općinsko vijeće broji 13 članova od kojih je jedan predsjednik i dva podpredsjednika, a ostali su vijećnici.

Općina Gradac uključen je u rad LAG-a Adrion. U rad LAG-a uključene su jedinica lokalne samouprave: Grad Vrgorac, Grad Omiš, Grad Imotski, Općina Brela, Općina Baška Voda, Općina Tučepi, Općina Podgora, Općina Gradac, Općina Zadvarje, Općina Zagvozd, Općina Šestanovac, Općina Runovići, Općina Zmijavci, Općina Proložac, Općina Lovreć, Općina Lokvičići, Općina Podbablje, Općina Cista Provo i Općina Dugi Rat. LAG Adrion osnovan je 2012. kao udruga građana čiji su osnivači jedinice lokalne samouprave, lokalne javne ustanove, predstavnici lokalnog poslovnog sektora te udruge građana. Temeljna zadaća LAG-a je promicanje ruralnog područja te unaprjeđenje interesa od važnosti za područje LAG-a, s naglaskom na mogućnost korištenja sredstava iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj.

3.1.3. Proračun

Proračun jedinice lokalne samouprave je akt kojim se procjenjuju prihodi i primici te utvrđuju rashodi i izdatci jedinice samouprave za jednu godinu, u skladu sa zakonom i odlukom donesenom na temelju zakona, a donosi ga njezino predstavničko tijelo. Svrha proračuna je da odredi jasan, logičan plan za alokaciju resursa JLS-a programima pružanja osnovnih javnih usluga. Važnost proračuna ogleda se u tome što ima ulogu strateškog dokumenta, financijskog plana, pravnog akta te pouzdanog vodiča za upravljanje JLS-om.

Tablica 1 Ostvareni prihodi i primitci Općine Gradac za razdoblje 2018.-2020.

Kt o	Opis	2018.	2019.	2020.
6	Prihodi poslovanja	15.795.979,40	19.186.055,97	13.923.190,98
61	Prihodi od poreza	9.142.481,52	10.745.799,43	8.841.120,35
62	Doprinosi (AOP 040+043+045)	0,00	0,00	0,00
63	Pomoći iz inozemstva (darovnice) i od subjekata unutar opće države	860.642,54	1.415.494,29	1.223.600,90
64	Prihodi od imovine	1.058.965,11	1.602.212,92	1.016.094,68
65	Prihodi od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima	4.669.170,96	5.235.288,82	2.607.700,83
66	Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i od donacija	29.330,00	85.563,39	164.021,50
67	Prihodi iz proračuna	0,00	0,00	0,00
68	Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	35.389,27	101.697,12	70.652,72
7	Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	537.475,88	125.085,22	85.556,31
71	Prihodi od prodaje neproizvedene imovine	537.475,88	125.085,22	85.556,31
72	Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	0,00	0,00	0,00
	UKUPNI PRIHODI	16.333.455,28	19.311.141,19	14.008.747,29
8	Primici od financijske imovine i zaduživanja	0,00	0,00	819.900,00
	UKUPNI PRIHODI I PRIMICI	16.333.455,28	19.311.141,19	14.828.647,29

Izvor: <https://opcinogradac.hr/> (24.11.2021.), obrada UHY Savjetovanje

Iz gornje tablice prihoda i primitaka proračuna Općine Gradac vidljivo je da:

- Prosječni ukupni prihodi i primitci Općine Gradac u promatranom razdoblju iznose 16.824.414,59 HRK. U 2020. godini zabilježen je pad od 9,21% u odnosu na 2018. godinu.
- Prihodi poslovanja imali su tendenciju rasta do 2020. godine kada je nastupila pandemija virusa Covid-19 i tada prihodi poslovanja bilježe pad. Udio poslovnih prihoda u ukupnim prihodima i primicima prosječno je 96,65%.
- Prihodi od poreza s prosječnim udjelom od 59,13% u poslovnim prihodima bilježe značajniji pad u 2020. te prosječno na godišnjoj razini iznose oko 9,5 milijuna HRK.
- Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada u prosjeku sudjeluju u prihodima poslovanja s 25,19%.
- Prihodi od imovine u prosjeku sudjeluju u prihodima poslovanja s 7,45%.
- Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihodi od donacija prosječno su iznosili 92.971,63 HRK, tj. činili su u prosjeku 0,60% poslovnih prihoda.
- Kazne, upravne mjere i ostali prihodi prosječno su u promatranom razdoblju iznosili 69.246,37 HRK, tj. činili su 0,42% poslovnih prihoda.
- Prihodi od prodaje nefinancijske su za promatrano razdoblje u prosjeku iznosili 249.372,47 HRK i činili su 1,51% ukupnih prihoda i primitaka.

Tablica 2 Ostvareni rashodi i izdaci Proračuna Općine Gradac za razdoblje od 2018.-2020.

Kto	Opis	2018.	2019.	2020.
3	Rashodi poslovanja	12.404.644,83	13.130.739,25	14.688.974,27
31	Rashodi za zaposlene	3.700.781,20	4.119.528,33	3.807.323,41
32	Materijalni rashodi	7.031.635,34	7.087.519,90	9.349.754,42
34	Financijski rashodi	20.438,46	20.693,58	51.467,53
35	Subvencije	0,00	0,00	0,00
36	Pomoći dane u inozemstvo i unutar opće države	0,00	0,00	50.000,00
37	Naknade građanima i kućanstvima	346.540,61	461.009,89	495.787,45
38	Ostali rashodi	1.305.249,22	1.442.041,55	934.641,46
4	Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	2.348.017,42	5.291.582,89	3.687.126,49
41	Rashodi za nabavu neproizvedene imovine	0,00	0,00	0,00
42	Rashodi za nabavu proizv. dugotrajne imovine	2.051.942,42	5.291.582,89	3.687.126,49
45	Rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini	296.075,00	0,00	0,00
	UKUPNI RASHODI	14.752.662,25	18.422.376,14	18.376.100,76
5	Izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova	0,00	0,00	0,00
	UKUPNI RASHODI I IZDACI	14.752.662,25	18.422.376,14	18.376.100,76

Izvor: <https://opcinagradac.hr/> (24.11.2021.), obrada UHY Savjetovanje

Iz prikazane tablice sa rashodima i izdancima proračuna vidljivo je da:

- Prosječni ukupni rashodi i izdaci Općine Gradac u promatranom razdoblju iznose 17.183.713,05 HRK.
- Ukupni rashodi i izdaci se u promatranom razdoblju rastu. Kada se uspoređuje 2020. godina s 2018. uočava se povećanje u postotku od 24,56%.
- Prosječni rashodi poslovanja tijekom promatranog razdoblja su 13.408.119,45 HRK te čine u prosjeku 78,43% ukupnih rashoda i izdataka.
- Materijalni rashodi prosječno iznose 58,10% ukupnih rashoda poslovanja.
- Rashodi za zaposlene prosječno iznose 29,04% ukupnih poslovnih rashoda.
- Financijski rashodi prosječno čine 0,22% ukupnih poslovnih rashoda.
- Pomoći dane u inozemstvo prosječno čine 0,11% ukupnih poslovnih rashoda.
- Naknade građanima i kućanstvima prosječno čine 3,23% ukupnih poslovnih rashoda, dok ostali rashodi čine 9,29% ukupnih poslovnih rashoda.
- Rashodi za nabavu nefinancijske imovine prosječno su u promatranom razdoblju iznosili 3.775.575,60 HRK tj. činili su u prosjeku 21,57% ukupnih rashoda i izdataka.

Tablica 3 Proračunski plan Općine Gradac za 2021. godinu

Planirani prihodi	
2021.	21.489.000,00

Izvor: <https://opcinagradac.hr/> (23.11.2021.), obrada UHY Savjetovanje

3.1.4. Opća infrastruktura

3.1.4.1. Prostorno planiranje i infrastruktura

Prostorni plan uređenja osnovni je dokument prostornog uređenja kojim se sukladno načelima prostornog uređenja uređuje svrhovita organizacija, korištenje i namjena prostora te uvjeti za uređenje, unaprjeđenje i zaštitu prostora Općine. Uspješno i odgovorno planiranje prostornim uređenjem svakako doprinosi napretku cijelog društva.

Za prostor Općine Gradac određeno je slijedeće korištenje i namjena površina:

I Razvoj i uređenje površina naselja - cjelina izgrađenog i neizgrađenog i neuređenog dijela naselja (mješovita namjena – pretežito stanovanje)

- a. javna i društvena namjena:
  - javna i društvena
  - školska
  - vjerska
- b. gospodarska namjena:
  - poslovna namjena
  - pretežito poslovna
  - pretežito trgovačka
  - komunalno servisna
  - ugostiteljsko turistička namjena
  - hoteli
  - turističko naselje
  - kampovi
- c. športsko-rekreacijska namjena:
  - šport i rekreacija
  - uređena plaža
- d. javne zelene površine:
  - javni park

II Razvoj i uređenje površina izvan naselja

- a. gospodarska namjena:
  - ugostiteljsko turistička namjena: hoteli i kampovi
- b. ostale površine:
  - groblje

III Razvoj i uređenje površina izvan građevinskog područja

- a. poljoprivredne površine
  - vrijedno obradivo tlo
  - ostala obradiva tla
- b. šumske površine:
  - zaštitna šuma
  - ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište
- c. morske površine:
  - marikultura

Građevine od važnosti za Državu na području Općine Gradac su:

a) Prometne građevine s pripadajućim objektima i uređajima

Cestovne građevine:

- Državna cesta D8
- Tunel „Drvenik“ i spojna cesta od Drvenika (D8) do čvora Ravča (A1)

b) Pomorske građevine

- Morska luka za potrebe državnih tijela - Drvenik

c) Građevine za korištenje voda

Vodoopskrbni sustav Makarskog primorja, koji se dijeli na:

- Podsustav Makarskog primorja
- Vodoopskrbni sustav Ploče (većim dijelom u Dubrovačko – Neretvanskoj županiji)

d) Građevine za transport plina s pripadajućim objektima, uređajima i postrojenjima

Građevine od važnosti za Županiju na području Općine Gradac su:

a) Prometne građevine s pripadajućim objektima i uređajima

Cestovne građevine:

Županijske ceste

Obuhvaćaju sve danas razvrstane županijske ceste, ceste koje su razvrstane u Prostornom planu u kategoriji županijskih cesta, te ostale ceste koje će se naknadno razvrstati u županijske ceste.

Lokalne ceste

Obuhvaćaju sve danas razvrstane lokalne ceste, ceste koje su razvrstane u Prostornom planu u kategoriju lokalnih cesta, te ostale ceste koje će se naknadno razvrstati u lokalne ceste.

Građevine zračnog prometa

- Helidromi-interventni: Gradac

b) Pomorske građevine

- Luke otvorene za javni promet: Gradac – Drvenik
- Iskrcajna mjesta za prihvat ribe: Gradac, Drvenik-operativna obala uz rampu za trajektni promet

c) Energetske građevine

- TS 35/10 kV: Brist
- TS 110/20(10) kV "Drvenik" instalirane snage 2x20 MVA i podmorski kabel za otok Hvar

d) Građevine sustava odvodnje

- Sustav odvodnje otpadnih voda Gradac-Brist-Podaca

3.1.4.2. Cestovna infrastruktura

Na području Općine Gradac veliki je broj nerazvrstanih cesta, njih 96, dok su lokalne ceste prikazane u tablici niže.

Tablica 4 Popis lokalnih cesta na području Općine Gradac

Red.br.	Naziv ceste
1	LC-67205 (D8 - Zaoštrog)
2	LC-67204 (Podaca – D8)
3	LC-67219 (D8 – Gradac – D8)

Izvor: <http://www.opcinagradac.hr/> / (26.11.2021.), obrada UHY Savjetovanje

Neophodno je mjerama rekonstrukcije i dogradnje postojeće cestovne mreže zadovoljiti rastuće prometne zahtjeve, te nastojati ostvariti kompatibilnosti navedenih radnji s konačnim rješenjem.

PPUO Gradac definira sljedeće prioritete u izgradnji, a za postizanje razvijenosti cestovne mreže:

- Tunel „Drvenik“ sa spojnom cestom Ravča – Drvenik,
- Rekonstrukcije trase i čvorišta te rasterećenja postojećeg duž obalnog pravca (državna cesta br. 8), osposobljavanjem jednog od zaobalnih alternativnih koridora.

Prostornim planom i člankom 95. predviđena je gradnja novih dionica javnih razvrstanih cesta, nerazvrstanih cesta i ulica u naselju te rekonstrukcija postojeće cestovne mreže u skladu s planskim značajem pojedinih cestovnih pravaca. Rekonstrukcijom postojećih državnih i drugih razvrstanih cesta potrebno je obuhvatiti cjelovito rješenje trase sa svom infrastrukturom, javno rasvjetom, uređenjem pješačkih nogostupa i dr. u naselju.

Posebno važno u kontekstu prometovanja u Općini Gradac jesu postojeća parkirališna mjesta. Od ukupno 23 parkirališta na području Općine Gradac, dva su u vlasništvu Republike Hrvatske, 13 su javna dobra u općoj uporabi, dok se 7 parkirališta vodi kao općenarodna imovina. Za jedno parkiralište vlasništvo nije definirano.

3.1.4.3. Upravljanje otpadom

Plan gospodarenja otpadom Općine Gradac za razdoblje od 2018-2023. godine temeljni je dokument kojemu je cilj uspostava cjelovitog sustava održivog gospodarenja otpadom na području Općine Gradac.

Na području općine miješani komunalni otpad se sakuplja i odvozi organizirano. Sklopljen je Ugovor o koncesiji za sakupljanje, odvoz i odlaganje komunalnog otpada s područja Općine Gradac, s tvrtkom KOMUNALNO ODRŽAVANJE d.o.o., Ploče.

Općina Gradac prelazi na sustav kućanskih posuda (kanti) te da će se iz upotrebe izbaciti kontejneri. Plan gospodarenja otpadom navodi kako će svako kućanstvo imati posudu za prikupljanje komunalnog otpada i posudu za reciklažni otpad (staklo, plastiku i papir). Projekt obuhvaća i sve vlasnike kuća za odmor, dok će hotelski objekti i dalje koristiti kontejnere.

Otpad prikupljen na području Općine Gradac odlaže se na odlagalištu Lovornik koje se nalazi na području Dubrovačko-neretvanske županije, u katastarskoj općini Bačina. Ukupna površina odlagališta iznosi otprilike 3,6 ha. Proces razvrstavanja i privremenog skladištenja otpada odvija se u skladišnom prostoru koje je društvo unajmilo, a ukupne površine od 1.000 m². Društvo još ne raspolaže linijom za sortiranje otpada pa se isti ručno prebire na podu skladišta.

Tablica 5 Količine odvojenih vrsta otpada iz komunalnog otpada u 2020.

Naziv JLS-a	Papir (t)	Plastika (t)	Staklo (t)	Metal (t)	Glomazni otpad (t)	Tekstil (t)	Biootpad (t)
Gradac	22,91	6,93	4,74	7,3	112,5	0	0

Izvor: <http://www.haop.hr/> / (26.11.2021.), obrada UHY Savjetovanje

3.1.4.4. Vodoopskrba i odvodnja

Općina Gradac, kako je navedeno u PPUO Gradac, u članku 117., snabdijeva se pitkom vodom iz dva velika regionalna vodoopskrbna sustava koja pripadaju vodoopskrbnoj zoni VZ Imotski - Makarska - Vrgorac:

- regionalni vodovod Makarska za naselja Drvenik i Zaostrog,
- regionalni vodovod izvorišta Klokun za naselja Podaca, Brist i Gradac.

Na svim postojećim vodospremama moguća je dogradnja novih vodnih komora. S obzirom na to da postojeće vodospreme nisu dostatne za zadovoljenje potreba dosadašnjih, a posebice budućih potrošača, potrebno je nastaviti raditi na ispitivanju novih izvora i načina njihova priključivanja na buduću vodoopskrbnu mrežu, planirajući 9 novih vodosprema: Drvenik II, Drvenik III, Drvenik 2 I, Drvenik 2 II, Zaostrog II, Vodosprema 1, Vodosprema 2, Gradac II, Grma II.

Planirani sustav odvodnje, pročišćavanja i dispozicije otpadnih voda s područja aglomeracije 19 Gradac (obuhvaća naselja Gradac, Podaca i Brist) u nadležnosti je tvrtke Izvor Ploče d.o.o. iz Ploča, a planirani sustav odvodnje, pročišćavanja i dispozicije otpadnih voda s područja aglomeracije Makarska 20 (obuhvaća naselja Drvenik i Zaostrog) u nadležnosti je komunalne tvrtke Vodovod d.o.o. Makarska.

Kanalizacijski sustav planiran je kao razdjelni za tri odvojene cjeline:

- sustav Drvenik, za područje Gornje i Donje Vale (za 5.500 ekvivalentnih stanovnika) koji se sastoji od sustava kolektora tlačnih cjevovoda, crpnih stanica, uređaja za pročišćavanje i podmorskog ispusta,
- sustav Zaostrog za područje Zaostroga (za 5.500 ekvivalentnih stanovnika) koji se sastoji od sustava kolektora tlačnih cjevovoda, crpnih stanica, uređaja za pročišćavanje i podmorskog ispusta,
- sustav Gradac za područje Podaca, Brist i Gradac (za 19.500 ekvivalentnih stanovnika) koji se sastoji od sustava kolektora tlačnih cjevovoda, crpnih stanica, uređaja za pročišćavanje i podmorskog ispusta.

Na području obuhvata Prostornog plana uređenja Općine Gradac postoji niz kratkih povremenih površinskih vodotoka bujičnog karaktera čiji su slivovi više ili manje nagnuti prema obali mora i imaju vrlo izraženu eroziju tla. Tijekom većeg dijela godine, ovi vodotoci su uglavnom suhi te se vodama pune tek kod pojave jačih oborina. Prostorni plan uređenja Općine Gradac napominje i kako je veći broj potoka i bujica reguliran djelomično ili u cjelini, bilo kao otvoreni kanali s betonskom ili kamenom kinetom, bilo kao zatvoreni kanali sa zacijevljenom kinetom, a neki od bujičnih vodotoka su direktno uključeni u sustav oborinske ili mješovite kanalizacije 23 , a manji broj je zapušten, neuređen i zapunjen vučenim nanosom, smećem i krupnim otpadom, ili gusto zarastao u kupini i niskom raslinju.

Prostorni plan uređenja propisuje da je postojeća neregulirana korita povremenih bujičnih vodotoka i oborinskih kanala potrebno regulacijskim radovima povezati i urediti tako da se u kontinuitetu sprovedu oborinske i druge površinske vode do ulijeva u more, a sve u skladu s vodopravnim uvjetima i ostalim aktima i planovima predviđenim Zakonom o vodama (NN 66/19).

Preduvjet za održivi razvoj i funkcioniranje planiranoga sustava javne odvodnje je reorganizacija (okrupnjavanje i specijalizacija) isporučitelja vodno-komunalnih usluga. Stoga u razdoblju koje slijedi, Općina Gradac mora poduzeti konkretne korake koji će osigurati održivo funkcioniranje sustava odvodnje.

3.1.4.5. Općinska groblja

U tablici su prikazana sva groblja na području Općine Gradac.

Tablica 6 Popis groblja s pripadajućim katastarskim česticama na području Općine Gradac

Oznaka	Naselje	Katastarska čestica	Katastarska općina
1	Gradac	2211, 2209, 4341, 2192/1, č.zgr 148, 2210	Gradac
2	Brist	471/1, 460/7, 450/1	Gradac
3	Podaca	č.zgr. 313, 2392/3, 2392/1, 2392/2, 2393	Gradac
4	Zaostrog	1110, 1107/1, 1120/2, 1111, 1118/2, 1118/1, 1117, 1112/11, 1112/10, 1112/12, 1115/1, 1119, 1120/1, 1122,	Gradac
5	Drvenik	2584	Gradac

Izvor: <http://www.opcinagradac.hr/> / (26.11.2021.), obrada UHY Savjetovanje

Gradnja novog groblja i proširenja postojećih vrše se sukladno važećim propisima i Prostornom planu. Do groblja se mora osigurati kolna prometnica minimalne širine 5,0 m. U sklopu parcele groblja potrebno je osigurati parkirališta te minimalno 30% površina namijenjenih zelenilu. Osim grobnih mjesta unutar groblja mogu biti smješteni prizemni prateći sadržaji (kapelica, mrtvačnica, cvjećarnica i sl.). Groblje mora biti ograđeno ogradom. Ukoliko je proširenje groblja veće od 20% postojećeg, neophodna je izrada urbanističkog plana uređenja. Groblja u Zaostrogu i Gradacu predstavljaju antičke srednjovjekovne arheološke lokalitete pa je prilikom proširenja i uređenja tih groblja potreban arheološki nadzor ili istraživanje, te suradnja s nadležnim konzervatorskim odjelom

3.1.4.6. IKT infrastruktura

Razvoj širokopojasnih usluga od iznimnog je značaja za gospodarski razvoj Općine Gradac. Najnovije širokopojasne potrebe (obrazovanje putem interneta, rad od kuće, televizija visoke kakvoće, društveno umrežavanja i drugo) zahtijevaju odgovarajuće prijenosne kapacitete više od 20 Mbit/s koje je moguće ostvariti uz pomoć pristupne infrastrukture i bežičnih tehnologije nove generacije. Na prvom natječaju u sklopu europske inicijative WiFi4EU, Općini Gradac dodijeljen je voucher vrijednosti od 15.000 eura. Dana 23. siječnja 2020. godine pušten je u rad besplatni WIFI pristup internetu za sve građane i posjetitelje općine Gradac.

Besplatan internet dostupan je na deset lokacija u svih 5 naselja na području općine Gradac:

GRADAC

- Trg Soline
- Plaža Bošac
- Obala (ispod cafea bar-a Retro i Pošte)

BRIST:

- Plaža ispod hotela Riva

PODACI:

- Trg Ante Starčevića (Studenac)
- Viskovića Vala

ZAOSTROG:

- Ulica Andrije Kačića Miošića (Park i trg)

DRVENIK:

- Plaža Gornja Vala
- Porat Donja Vala (Ured TZ-a Drvenik)

Provedba projekta pridonijela je poboljšani pristup internetskim uslugama i povećanu kvalitetu života u lokalnim zajednicama.

Tablica 7 Privatna kućanstva prema posjedovanju osobnog računala i korištenju interneta, Popis 2011.

	Ukupan broj privatnih kućanstva	Kućanstvo posjeduje osobno računalo (stolno ili prijenosno)			Kućanstvo se koristi internetom		
		Da	Ne	Nepoznato	Da	Ne	Nepoznato
Gradac	1.244	554	650	40	512	690	42

Izvor: <http://www.dzs.hr/> (07.12.2021.), obrada UHY Savjetovanje

Broj osobnih računala bilo stolnih ili prijenosnih se do 2020. godine znatno povećao, jer su podaci dostupni iz popisa stanovništva 2011. godine. Danas skoro svako kućanstvo posjeduje računalo. Također se pristup internetu znatno povećao, a recentno je u planu i sa REROM proširenje te mreže i na nedostupna mjesta.

Slika 2 Dostupnost širokopojasnog pristupa

Izvor: <http://www.hakom.hr/> (07.12.2021.), obrada UHY Savjetovanje

Ovakav prikaz obuhvaća područja, prikazana različitim bojama, za koja operatori imaju mogućnost pružanja širokopojasnog pristupa internetu pristupnim brzinama od 2 do 30 Mbit/s, od 30 do 100 Mbit/s i većim od 100 Mbit/s putem vlastite infrastrukture, odnosno područja na kojima pojedini operatori mogu u kratkom roku i bez značajnijih ulaganja spojiti korisnike na vlastitu pristupnu širokopojasnu infrastrukturu.

U sljedećoj tablici je prikazan broj kućanstava ovisno koju brzinu nepokretnog širokopojasnog pristupa koriste.

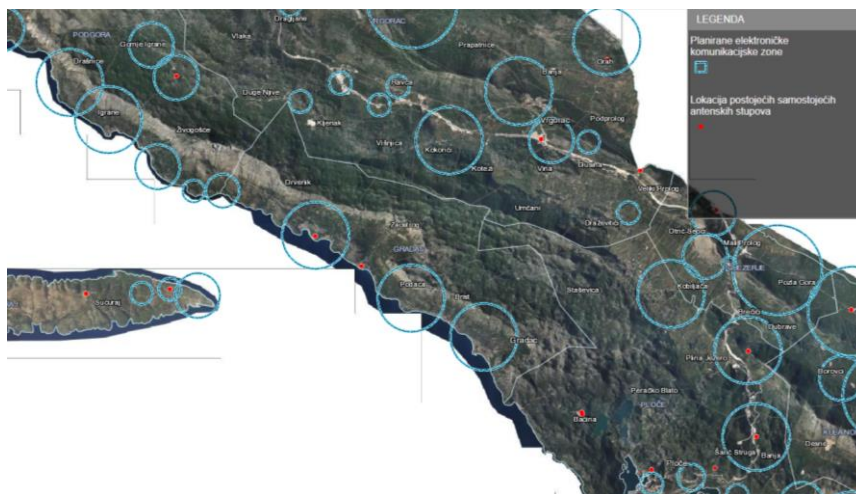
Tablica 8 Broj kućanstava ovisno koju brzinu nepokretnog širokopojasnog pristupa koriste

Brzina interneta	% kućanstava
≥ 2 do 4	0,16%
≥ 4 do 10	16,56%
≥ 10 do 20	5,71%
≥ 20 do 30	27,97%
≥ 30 do 50	17,44%
≥ 50 do 100	14,07%
≥ 100	0,72%
Ukupno	82,64%

Izvor: <http://www.hakom.hr/> (07.12.2021.), obrada UHY Savjetovanje

Općina Gradac kontinuirano ulaže u digitalizaciju poslovnih procesa te isti trend planira zadržati i u narednom period kroz uvođenje visoke tehnologije u poslovanju, posebice u upravljanju dokumentima, javnim uslugama i vođenju projekata.

Slika 3 Objedinjeni plan razvoja pokretne komunikacijske infrastrukture

Izvor: <http://www.hakom.hr/> (07.12.2021.), obrada UHY Savjetovanje

3.2. Društvo

3.2.1. Demografski pokazatelji

Gledajući Općinu Gradac u okvirima Splitsko-dalmatinske županije ona čini:

- 1,08% površine Splitsko-dalmatinske županije,
- 0,72% stanovništva Splitsko-dalmatinske županije.

Tablica 9 Naseljenost Splitsko-dalmatinskoj županiji i Općini Gradac

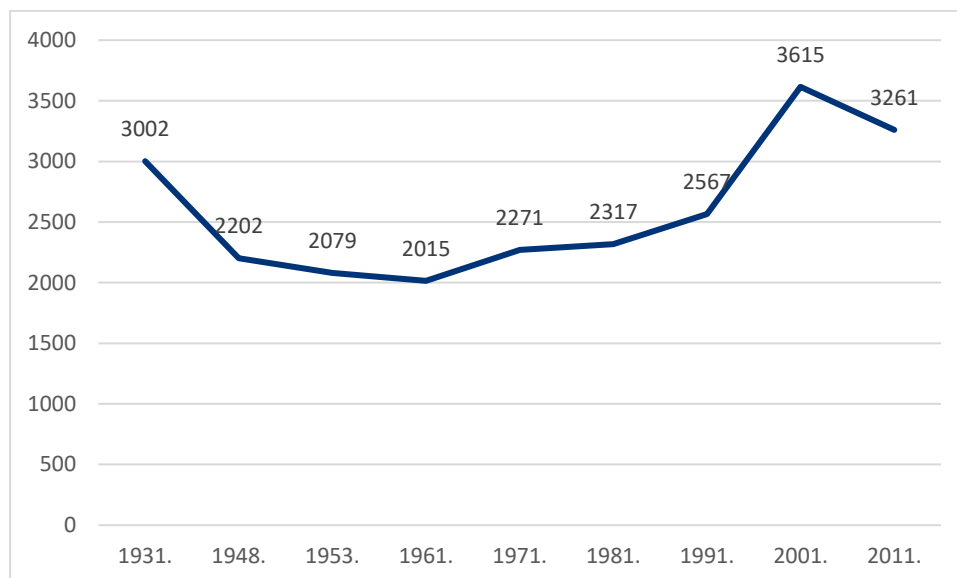
	Površina km ²	Broj stanovnika	Broj stanovnika na km ²
Općina Gradac	49	3.261	66,55
Splitsko-dalmatinska županija	4.540	454.798	100,18

Izvor: <http://www.dzs.hr/> (26.11.2021.), obrada UHY Savjetovanje

Prema popisu stanovništva 2011. godine Državnog zavoda za statistiku na području Općine Gradac živi 3.261 stanovnik. Prosječna gustoća naseljenosti na području Općine je 66,55 stanovnika po km².

Struktura stanovništva ukazuje na podjednaki udio ženskog (52,68%) i muškog (47,32%) stanovništva.

Grafikon 2 Prikaz kretanja broja stanovnika Općine Gradac u razdoblju od 1931. do 2011.

Izvor: <http://www.dzs.hr/> (26.11.2021.), obrada UHY Savjetovanje

Tijekom razdoblja od 80 godina, od 1931.-2011., broj stanovnika Općine povećao se za 8,63%. Rezultat je takvog trenda primarno standard života i gospodarski razvoj temeljen primarno na činjenici da je na prostoru Općine razvijen turizam.

Dobno spolna struktura prikazuje da je u Općini 0,40% osoba koje imaju 90 i više godina, a slično je i na razini županije gdje čine 0,34% ukupnog stanovništva.

Najbrojnije stanovništvo Općine se nalazi u dobnoj skupini od 45 do 59, što je u korelaciji sa županijskom razinom.

Tablica 10 Spolno dobna struktura Općine Gradac i Splitsko-dalmatinske županije, popis 2011.

Ukupno			Starost							
			0-4	5-14	15-29	30-44	45-59	60-69	70-89	90 i više
Općina Gradac	Sv.	3.261	145	326	512	612	667	441	445	13
	M.	1.543	70	161	251	303	328	185	241	4
	Ž.	1.718	75	165	261	309	339	256	304	9
Splitsko-dalmatinska županija	Sv.	454.798	24.038	50.394	87.195	91.170	97.164	47.851	55.427	1.559
	M.	221.295	12.282	25.666	44.307	46.067	48.127	22.074	22.399	373
	Ž.	233.503	11.756	24.728	42.888	45.103	49.037	25.777	33.028	1.186

Izvor: <http://www.dzs.hr/> (26.11.2021.), obrada UHY Savjetovanje

Demografski podaci Općine, kao i cjelokupne Splitsko-dalmatinske županije za 2014. i 2020. godinu, pokazuje depopulaciju, što kao negativan trend prati statističke brojke ostatka Republike Hrvatske.

Tablica 11 Demografski podaci na području Općine Gradac i SDŽ u 2014. i 2019.

	2014.			2020.		
	Živorođeni	Umrli	Priradni prirast	Živorođeni	Umrli	Priradni prirast
Gradac	23	31	-8	17	32	-15
SDŽ	4.330	4.646	-334	4.028	5.439	-1.430

Izvor: <http://www.dzs.hr/> (22.11.2021.), obrada UHY Savjetovanje

Donja tablica prikazuje podatke o migracijskim obilježjima i spolu stanovnika Općine Gradac.

Vidljivo je da 38,09% stanovništva živi na području Općine od rođenja, dok se ostalih 61,91% naknadno tijekom života doselilo u Općinu. Od ukupnog broja doseljenih na području Općine 35,12% je migriralo s područja RH, dok je 64,88% iz inozemstva.

Tablica 12 Stanovništvo prema migracijskim obilježjima i spolu, popis 2011.

Spol	UK broj stan.	Od rođenja stanuju u istom naselju	Dospeljeni u naselje stanovanja										
			S područja Republike Hrvatske				Iz inozemstva						
			Ukupno	Iz drugog naselja istog grada ili općine	Iz drugog grada ili općine iste županije	Iz druge županije	Ukupno	Bosna i Hercegovina	Njemačka	Srbija	Slovenija	Kosovo	Ostali
Sv.	3.261	1.242	709	100	182	426	1.310	986	114	77	2	7	124
M.	1.543	711	251	29	64	158	581	431	58	32	1	3	56
Ž.	1.718	531	458	71	118	268	729	555	56	45	1	4	68

Izvor: <http://www.dzs.hr/> (26.11.2021.), obrada UHY Savjetovanje

Među onima koji su se doselili iz inozemstva, najbrojniji su doseljenici iz Bosne i Hercegovine koji čine 75,27% doseljenika iz inozemstva.

Kada se govori o stupnju obrazovanja stanovnika Općine Gradac, 15,13% stanovnika ima najviše završenu osnovnu školu, 59,71% najviše završenu srednju školu, 17,85% stanovnika ima visoko obrazovanje, dok onih bez škole ima 0,82%.

Tablica 13 Stanovništvo staro 15 i više godina prema završenoj školi i spolu, popis 2011.

Spol	UKUPNO	Bez škole	1-3 razred osnovne škole	4-7 razred osnovne škole	Osnovna škola	Srednja škola	Visoko obrazovanje				Nepoznato
							Ukupno	Stručni studij	Sveučilišni studij	Doktorati	
Sv.	2.790	23	11	170	422	1.666	498	218	269	11	0
M.	1.312	4	1	41	155	868	243	109	125	9	0
Ž.	1.478	19	10	129	267	798	255	109	144	2	0

Izvor: <http://www.dzs.hr/> (26.11.2021.), obrada UHY Savjetovanje

3.2.2. Predškolski odgoj i školsko obrazovanje

Dječji vrtić "Gradac" sastoji se od centralnog vrtića u Gradcu i jedne skupine u područnom odjelu Drvenik, smještene u sklopu OŠ Drvenik. Ova odgojno-obrazovna ustanova skrbi o predškolskom odgoju i naobrazbi za djecu od tri godine života do polaska u školu. Vrtić je suvremeno opremljen, prati i koristi najnovije pedagoške i didaktičke metode.

S obzirom na različite potrebe djece i zahtjeve roditelja, djeci su ponuđeni i dodatni obrazovni programi:

- Program ranog učenja engleskog jezika,
- Sportski program,
- Glazbeni program.

Vrtić je sudjelovao u projektu „Gradac za mlade obitelji“ koji je u stopostotnom iznosu financiran sredstvima Europske unije iz Europskog socijalnog fonda, programa „Učinkoviti ljudski potencijali“ u ukupnom iznosu od 1.183.690,70 HRK. Projekt je trajao od 17. srpnja 2018. do 17. siječnja 2021. g. te je putem projekta omogućen spomenuti 10-satni boravak djece u vrtiću uz uvođenje dodatnih programa koji su besplatni za svu djecu. Projektne aktivnosti uključuju i opremanje vrtića didaktičkim igračkama, namještajem, opremom za kuhinju i drugom opremom.

Od obrazovnih ustanova na području Općine Gradac egzistiraju one osnovnoškolske. Stanovnici potrebe za realizacijom usmjerenog srednjoškolskog obrazovanja realiziraju u većim središtima Makarskoj i Pločama, u slučajevima specijaliziranih zanimanja i drugdje diljem županije. Na području Općine Gradac nema visokoškolskih obrazovnih ustanova. Najbliže ustanove takvog profila su u županijskom središtu Splitu.

Osnovna škola Gradac djeluje na četiri lokacije i odgaja i obrazuje djecu iz Gradca, Brista, Zaostroga i Drvenika. Uz osmogodišnje škole u Gradcu i Drveniku tu su i četverogodišnje područne škole u Bristu i Zaostrogu. Upis učenika vrši se u skladu s odlukom o mreži osnovnih škola Splitsko-dalmatinske županije i to po naseljima:

- PO Brist – za učenike od I. do IV. razreda,
- PO Zaostrog – za učenike od III. razreda,
- PŠ Drvenik – za učenike od I. do IV. razreda i za učenike od V., VI., VII. i VIII. razreda,
- OŠ Gradac – za učenike od I. do IV. razreda iz Gradca, Brista i Podace te za učenike od V. do VIII. razreda iz Gradca, Brista i Podace.

Upis učenika je u stalnom padu, što prati trendove smanjenja broja stanovnika na području općine. Nastavu u OŠ Gradac pohađaju školski obveznici s cijelog područja općine, odnosno iz mjesta Gradac, Brist, Podaca, Zaostrog i Drvenik.

Kako bi se postigli obrazovni i životni standardi, potrebno je osim redovitog održavanja i popravaka osuvremeniti objekte u kojima se nalaze škole, izvršiti radove na poboljšanju energetske učinkovitosti, pronaći u pojedinim slučajevima prostor za igrališta i sportske sadržaje kao i vlasnički raščistiti situaciju u Bristu. To jesu zahvati koji imaju financijsku vrijednost, ali treba ih promatrati kao investiciju u buduće naraštaje te kao prevenciju zdravstvenih i drugih razvojnih problema. Jednako tako, treba raditi na unapređenju dodatnih sadržaja za djecu, kao što su dječja igrališta.

3.2.3. Kultura

Općina Gradac obiluje kulturnim dobrima, međutim veliki dio njih nije uopće, dovoljno ili na prikladan način uklopljeno u kulturnu i/ili turističku ponudu općine, što je svakako veliki propust s obzirom na to da kulturni turizam zauzima sve više udjela u suvremenim turističkim kretanjima te predstavlja plodan izvor prihoda lokalnim zajednicama i turističkim dionicima.

Tablica 14 Popis kulturnih dobara na području Općine Gradac

Red.br.	Kulturno dobro
1	Memorijalni spomenik - Gradac, spomenik slobodi, na Gradini
2	Memorijalni spomenik - Zaostrog, spomenik palim borcima
3	Spomen ploča - Gradac, poginulim - 1941-1945
4	Ruralno naselje Brist
5	Ruralno naselje Drvenik
6	Ruralno naselje Kostanići
7	Ruralno naselje Gradac
8	Ruralno naselje Grma
9	Ruralno naselje Podaca
10	Ruralno naselje Zaostrog
11	Fortifikacija - Drvenik-Kostanići, tvrđava
12	Fortifikacija - Drvenik-Kostanići, kula
13	Fortifikacija - Gradac - Čista, kula
14	Fortifikacija - Gradac, zid u starom portu
15	Fortifikacija - Podaca, kula
16	Fortifikacija - Gradac, kul
17	Arheološka zona - Gradac, Bošac i Crkvina
18	Arheološka zona - Gradac
19	Arheološka zona - Drvenik, Donja vala
20	Arheološka zona - Drvenik, Mirine
21	Arheološka zona - Podviter
22	Arheološka zona - Gradac, uvala Lapčanj
23	Arheološki lokalitet - Brist, Briške stine, gomile
24	Arheološki lokalitet - Brist, stećak, "Turski greb"
25	Arheološki lokalitet - Drvenik, stećci na groblju
26	Arheološki lokalitet - Drvenik, gradina
27	Arheološki lokalitet - Drvenik, uzvisina Pliševac
28	Arheološki lokalitet - Drvenik, uzvisina Križina
29	Arheološki lokalitet - Drvenik, uzvisina Kupa, gradina Kupa
30	Arheološki lokalitet - Drvenik, uzvisina Plana, gomila
31	Arheološki lokalitet - Drvenik, uzvisina Lučki brig, gomile
32	Arheološki lokalitet - Drvenik, gradina Kremenik
33	Arheološki lokalitet - Drvenik, Plane
34	Arheološki lokalitet - Drvenik, Kostanići, stećak
35	Arheološki lokalitet - Gradac, Grma, gomile
36	Arheološki lokalitet - Gradac, Gradina

37	Arheološki lokalitet - Podaca, stećak
38	Arheološki lokalitet - Zaostrog, prapovijesni lokalitet
39	Arheološki lokalitet - Zaostrog, antički lokalitet
40	Arheološki lokalitet - Zaostrog, selo, antički lokalitet
41	Memorijalni spomenik - Brist, fra A.K.Miošiću
42	Memorijalni spomenik - Brist, rodna kuća fra A.K.Miošića
43	Memorijalni spomenik - Brist, spomenik
44	Memorijalni spomenik - Drvenik, spomenik palim borcima
45	Memorijalni spomenik - Drvenik, spomen kosturnica
46	Memorijalni spomenik - Brist, tri glave
47	Spomen ploča - Brist, poginulim u NOB-u
48	Spomen ploča - Gradac, dr.N.Andrijaševiću
49	Spomen ploča - Gradac, na mulu, El Shatt
50	Spomen ploča - Gradac, uspomena na partizanske žrtve

Izvor: <http://www.opcinagradac.hr/> (26.11.2021.), obrada UHY Savjetovanje

Općina Gradac ima niz zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara:

- Crkva Sv. Margarite
- Rodna kuća fra Andrije Kačića Miošića
- Sklop kuća na obali
- Zgrada osnovne škole
- Crkva sv. Jurja
- Ruralna cjelina Staro selo Drvenik
- Sklop kuća Ivičević
- Utvrda na Gradini
- Crkva sv. Ivana Krstitelja
- Kula
- Ruralna cjelina Podaca
- Crkva sv. Barbare
- Franjevački samostan i župa crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije

Nositelj kulturnog života na području Općine Gradac je Općinska knjižnica "Hrvatska sloga", koja u svom književnom fondu posjeduje preko 18 000 naslova. Prvi put je osnovana 1899. godine da bi tijekom vremena zbog raznih nepovoljnih aktivnosti bila zatvorena, da bi se 1999. godine ponovno reaktivirala s djelovanjem. Od početnih doniranih 3387 knjiga tijekom proteklih 20 godina djelovanja knjižni fond je povećan za više od 5 puta. Knjižnica djeluje na korisnoj površini od 76 m².

Knjižnica godišnje održi preko 25 kulturnih, edukativnih, zabavnih događanja za djecu i odrasle sa svrhom popularizacije knjige i čitanja, odnosno neformalnog cjeloživotnog obrazovanja.

Nadalje, važan kulturni segment zaštite baštine je i postojanje mjesne zavičajne zbirke Uresnog društva Gradac. Riječ je o udruzi kojoj je primarna namjena zaštita prirodne, kulturne i povijesne baštine ovog dijela Makarskog primorja, a njeni članovi organizatori su najmanje stotinu kulturnih događanja (Ponoćne serenade, Božićne promenade, prezentacije, izložbe, koncerti, okrugli stolovi, itd.), sajmovi i radionice izrade tradicionalnih uporabnih predmeta.

3.2.4. Civilno društvo

Rad civilnog društva se ogleda kroz udruge građana, koje su na području Gradca najviše orijentirane na domenu kulturnog života, njegovanja baštine te tradicijskog pjevanja i izražavanja kao i one koje se bave sportskim aktivnostima i promicanjem zdravog načina života.

Tablica 15 Popis udruga na području Općine Gradac

R B	Popis udruga
1	Sportski borilački klub "STINICE"GRADAC
2	Građanska udruga "ANĐELI PRAVDE"
3	Airsoft udruga GLADIATOR GRADAC
4	Športsko društvo "Drvenik"
5	Kolping obitelj "Drvenik"
6	Udruga "SVETI JURAJ" DRVENIK
7	Pikado klub "DRVENIK"
8	Dobrovoljno vatrogasno društvo Drvenik
9	"PALAMIDA", udruga za zaštitu prirode, zaštitu obnovljivih izvora energije i za osobe s invaliditetom
10	Pčelarska udruga "GRADAC"
11	Ronilački klub "FELUN"
12	"BASKET-GRADAC"
13	Karate klub KUMITE
14	ŽENSKA KLAPA VIOLE DRVENIK
15	Športsko društvo "Gradac"
16	Sportska udruga za trčanje i brzo hodanje "SUN RUN"
17	Muška klapa "KAČIĆ"
18	Šahovski klub "Gradac"
19	"MANUFAKTURA - GRADAC"
20	Dobrovoljno vatrogasno društvo Općine Gradac
21	Športska udruga "Lapčenj"
22	Udruga za očuvanje i promicanje prirodne i kulturne baštine "URESNO DRUŠTVO"
23	Ženski pjevački zbor "GRADAC"
24	"NAŠE STARO SELO"
25	Kartaška udruga "GLADIATOR"
26	Matica Hrvatska Gradac

27	Pomorsko športsko ribolovno društvo "LIGNJA"
28	Udruga za očuvanje tradicijskih rukotvorina "DEBELI BRIG"
29	Ekološko-roniteljski klub TIMUN
30	Pikado klub "FLASTER"
31	Športsko ribolovna udruga "DRVENIK - GORNJA VALA"
32	Udruga za promicanje i zaštitu starina sela podace "ŠTRADA"
33	Kulturno-zabavna i humorističko - satirično - karnevalska udruga "KRNJEVAL"
34	Klub dragovoljnih davalaca krvi Općine Gradac
35	Boćarski klub "GRADAC"
36	Hrvatsko planinarsko društvo "ADRION"
37	Udruga Mladi svijet
38	Lovačka udruga Kamenjarka Zaostrog
39	Boćarski klub "Podaca"

Izvor: <http://www.opcinagradac.hr/> / (26.11.2021.), obrada UHY Savjetovanje

Na području Općine Gradac djeluju:

- Dobrovoljno vatrogasno društvo Gradac
- Dobrovoljno vatrogasno društvo Drvenik

3.2.5. Sport

Sportsko-rekreativna aktivnost na području Gradca je razvijena u vidu amaterskog bavljenja sportom te kroz udruge građana. U samom općinskom sjedištu djeluju dva sportska kluba za karate i boćanje, dva sportska društva vezana svojim djelovanjem uz marikulturne aktivnosti te dvije sportske udruge koje okupljaju ne samo individualne sportaše, nego i sportaše amatere koji se bave timskim sportovima i sportskim igrama kao što su nogomet, mali nogomet, košarka, aktivno vježbanje. U samom mjestu preko ljeta je organizirano igranje vaterpola, a tijekom cijele godine središte sportske aktivnosti je sportski centar pokraj škole s dva igrališta te pripadajućim dječjim igralištem. Također je moguće baviti se planinarenjem, trekingom, biciklizmom te jedrenjem i ronjenjem.

Danas postoje potencijali za razvoj turizma te produženje sezone na postojećim kapacitetima u smjeru sportskog turizma, što bi zahtijevalo dodatna ulaganja u proširenje sportskih sadržaja i izgradnju novih sportskih objekata. Biciklizam i hiking su neki od oblika sportskih sadržaja koje bi u širem opsegu trebalo ponuditi gostima zbog sve rastuće potražnje za takvim sportskim sadržajima. Promatrajući širi kontekst razvoja sporta na području Makarskog primorja, trebalo bi ga povezati i uklopiti u cjelovitu turističku ponudu jer se u Europi uočava sve veća potreba za razvojem dodatnih sportsko-rekreativnih sadržaja koje traže ne samo mladi, već i ostale dobne skupine i društvene skupine.

3.2.6. Zdravstvena zaštita i socijalna skrb

Stanovnici s područja Općine Gradac gravitiraju ili Pločama ili Makarskoj, ovisno u kojem naselju Općine Gradac stanuju, a za zadovoljenje potreba u području zdravstva i socijalne skrbi. Na području Općine Gradac djeluje ispostava Doma zdravlja Ploče, ordinacija obiteljske medicine dr. Krtalić te stomatološka ordinacija u istom mjestu, uz ljekarnu u privatnom vlasništvu. Pored zdravstvene skrbi u gradu je organizirana i socijalna skrb koja djeluje preko Centra za socijalnu skrb Split – podružnica Makarska. Međutim, na području općine nema niti jedna ustanova za smještaj starijih i nemoćnih osoba. Tijekom ljetne sezone uočljiva je potreba rješavanja problema kvalitetne zdravstvene skrbi kada je na samom području prisutno znatno više ljudi u odnosu na ostatak godine, a tiče se zdravstvene sigurnosti turista i pružanja adekvatne medicinske skrbi. Trenutno, tijekom turističke sezone, na području Općine Gradac djeluju dva tima hitne pomoći.

Jedno od rješenja ovog problema moguće je tražiti i u razvoju zdravstvenog turizma. Perspektiva strateškog razvoja općine s osvrtom na pravac djelovanja prema razvitku zdravstvenog turizma ostavlja brojne mogućnosti, ali zahtijeva ozbiljniju stratešku procjenu postojećih kapaciteta (potrebnog medicinskog osoblja, postojeće infrastrukture, adekvatnog bolničkog prostora), te njegovo povezivanje s preporukama za razvoj Europe 2020. koje zagovaraju pametan, održiv i siguran rast.

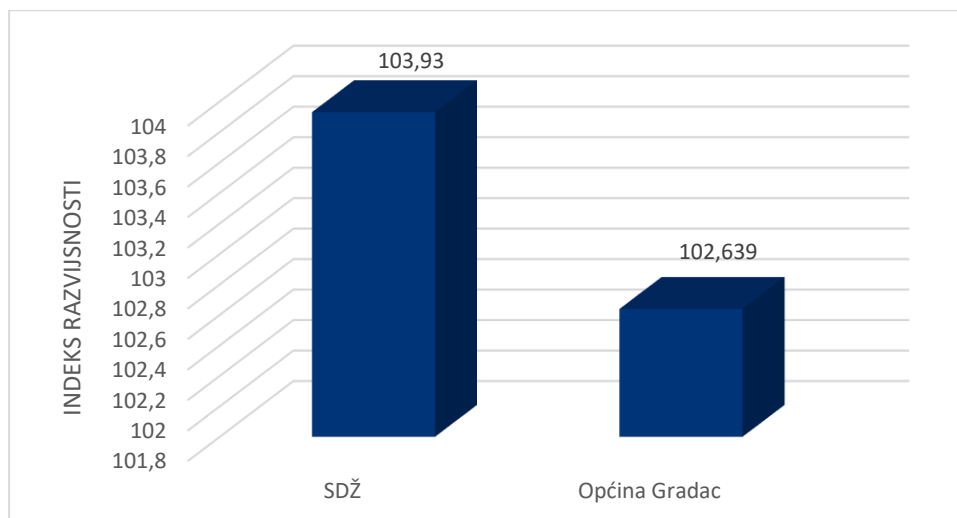
3.3. Gospodarstvo

3.3.1. Indeks razvijenosti

Indeks razvijenosti se računa kao prilagođeni prosjek standardiziranih vrijednosti društveno – gospodarskih pokazatelja. Općina Gradac pripada VI. skupini jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti 102,639.

Splitsko dalmatinska županija pripada III. skupini prema indeksu razvijenosti koji iznosi 103,930. Županija pripada skupini dobro razvijenih županija Republike Hrvatske.

Grafikon 3 Indeks razvijenosti SDŽ i Općine Gradac

Izvor: <https://razvoj.gov.hr/> (26.11.2021.), obrada UHY Savjetovanje

3.3.2. Tržište rada

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, na području Općine Gradac u 2020. godini bilo je 98 nezaposlenih osoba, od toga 55,10% muškaraca i 44,90% žena. U razdoblju od 2016. - 2020. godine broj nezaposlenih se smanjio za 16,95%.

Na razini županije u 2020. je bilo 25.692 nezaposlene osobe, od toga 44,37% muškaraca i 55,63% žena. Broj nezaposlenih u promatranom razdoblju je varirao, no ne izvan očekivanih okvira.

Županija, kao i Općina, bilježi konstantan pad broja nezaposlenih. Trend je prekinut u 2020. godini velikim dijelom zbog virusa Covid-19 koji je zahvatio cijeli svijet.

Tablica 16 Nezaposlenost na razini Općine Gradac i na razini SDŽ za razdoblje 2016.-2020.

	Godina				
	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Općina Gradac					
Ukupno	118	98	85	77	98
Muški	56	46	38	41	54
Ženski	63	52	46	35	44
Splitsko-dalmatinska županija					
Ukupno	35.383	30.458	25.559	21.562	25.692
Muški	15.166	12.630	10.810	9.429	11.399
Ženski	20.217	17.828	14.749	12.134	14.293

Izvor: <http://www.hzz.hr/> (26.11.2021.), obrada UHY Savjetovanje

3.3.3. Poduzetništvo

Najvažnija gospodarska grana na području općine je turizam, aktivnost koja je utjecala na razvoj mjesta i tijekom posljednjih 50 godina uz manje prekida bila i jest zamašnjak ostvarenja prihoda stanovništva. Orijentacija ka turizmu uz stalni razvoj pratećih djelatnosti trgovine i ugostiteljstva, omogućavali su cjelokupnom stanovništvu ovog područja sudjelovanje u gospodarskim aktivnostima, odnosno u ostvarenju prihoda, kao temeljnom uvjetu opstanka.

Prema Registru poslovnih subjekata Hrvatske gospodarske komore u Općini Gradac 2020. godine je ukupno registrirano 74 poduzeća što je udio u ukupnom broju poduzeća SDŽ od 0,52%. Vidljivo iz tablice koja slijedi broj poduzeća se iz godine u godinu povećava, dok se uočava trend smanjivanja zaposlenika u istim tim poduzećima. Na razini Županije, broj poduzeća raste, dok se u 2020. bilježi pad zaposlenih.

Tablica 17 Broj poduzeća i broj zaposlenih na području SDŽ i Općine Gradac

Opis	2018.		2019.		2020.	
	Broj poduzeća	Broj zaposlenih	Broj poduzeća	Broj zaposlenih	Broj poduzeća	Broj zaposlenih
Splitsko-dalmatinska županija	12.297	82.973	13.343	87.573	14.110	84.667
Općina Gradac	65	262	68	304	74	262

Izvor: <https://digitalnakomora.hr/> (22.11.2021.), obrada UHY Savjetovanje

3.3.4. Poljoprivreda

U Općini Gradac je ukupno registrirano 90 poljoprivrednih gospodarstva od čega je 88 OPG-ova, 2 su SOPG-a.

Različitim aktivnostima valjalo bi motivirati lokalno stanovništvo mlađe dobi, na pojačani angažman u poljoprivredi, osnivanje obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, ali i reanimiranje postojećih. Naime, u 90 OPG-ova na području Općine Gradac postoji tek 47 članova (isključujući nositelje OPG-a).

Udio PG-ova iz Općine Gradac u ukupnim PG-ovima Županije iznosi tek 0,71 iz čega se može doći do zaključka da je Općina više okrenuta razvoju turizma, a ne poljoprivrede.

Tablica 18 Broj poljoprivrednih gospodarstava prema tipu

Opis	OPG	Obrt	Ostali	Trgovačko društvo	Zadruga	Ukupno
Općina Gradac	88	0	2	0	0	90
Splitsko-dalmatinska	12.468	72	6	177	47	12.770

Izvor: <https://www.apprrr.hr/> (26.11.2021.), obrada UHY Savjetovanje

Nositelji/vlasnici poljoprivrednih gospodarstava na području Općine Gradac su uglavnom muškog spola (83,33%), a ostatak čine žene.

3.3.5. Turizam

Turizam se na području Općine Gradac odvija kroz privatni smještaj te putem 11 hotela, 7 hostela, 4 kampa, 13 pansiona i vila i putem 4 djelujuće agencije, uz naravno druge agencije i turoperatore iz drugih mjesta i država koje aktivno sudjeluju u dovođenju turista. Postojeći hotelski kapaciteti nalaze se u transformaciji u cilju poboljšanja kvalitete turističkog smještaja i turističke ponude uopće, a radi se i na obnovi starih odmarališta.

Indeks turističke razvijenosti za 2020. godinu za Općinu Gradac iznosi 33,21 i pripada I. kategoriji. Indeks turističke razvijenosti pokazuje stupanj turističke razvijenosti jedinica lokalne samouprave, a u izradi je model koji će prikazivati turističku razvijenost na razini turističkih zajednica područja te županija. Na temelju indeksa turističke razvijenosti, svi gradovi i općine su razvrstani u pet kategorija:

- I kategorija (ITR veći ili jednak 30) – 47 JLS
- II kategorija (ITR od 20 do 30) – 95 JLS
- III kategorija (ITR od 10 do 20) – 154 JLS
- IV kategorija (ITR od 0 do 10) – 219 JLS
- 0 kategorija (ITR jednak 0) – 41 JLS

Imajući u vidu velike promjene kojima je izložen razvoj turizma, posebice u kontekstu aktualne pandemije koronavirusa, ovaj se model temelji na pokazateljima koji su egzaktni, transparentni i objektivni te lako dostupni za sve gradove i općine u Hrvatskoj na godišnjoj razini. Tako je gradovima i općinama omogućeno jednostavno praćenje promjena u stupnju turističke razvijenosti po svakom od pokazatelja, kao i planiranje njihova razvoja. Osnovna svrha ovoga pokazatelja je formuliranje hrvatske turističke politike na način da se maksimalno iskoriste raspoloživi resursi u svim dijelovima Hrvatske, uz istodobno osiguravanje održivosti turističkih aktivnosti s ekološkog, socijalnog i ekonomskog motrišta.

Nekadašnji model stupnja turističke razvijenosti je svrstavao destinacije u A, B, C i D razrede, a ovaj novi ima jedan razred više. Za izračun razvijenosti se koriste sljedeći parametri: ukupan broj postelja, broj postelja u hotelima, broj turističkih dolazaka, broj noćenja, broj zaposlenih u ugostiteljstvu i turizmu, broj postelja po stanovniku, broj postelja u hotelima po stanovniku, broj dolazaka po stanovniku, broj noćenja po stanovniku i udio zaposlenih u ugostiteljstvu i turizmu.

Navedeni pokazatelji za Općinu Gradac za 2020. godinu su prikazani u sljedećoj tablici.

Tablica 19 Pokazatelji za izračun indeksa turističke razvijenosti za 2020. godinu

Pokazatelji	2020.
Broj postelja	3,69
Broj postelja u hotelima	3,42
Broj turista	2,73
Broj noćenja	3,30
Broj zaposlenih u UGT djelatnosti	2,44
Broj postelja po stanovniku	3,64
Broj postelja u hotelima po stanovniku	3,97
Broj turista po stanovniku	3,28
Broj noćenja po stanovniku	3,15
Udio zaposlenih u UGT djelatnosti	3,61
ITR	33,21

Izvor: <http://www.iztg.hr/hr/itr/> (07.12.2021.), obrada UHY Savjetovanje

Kako se može očitati iz tablice niže, posljednjih 5 godina turistički promet na području Općine Gradaca je u 2020. godini zabilježila velik pad dolazaka i kao posljedicu toga i noćenja što je negativan utjecaj COVID-19 pandemije. Vidljivo je iz prethodnih godina da je Općina bilježila odlične turističke rezultate i konstantan rast istih. Već su se u 2021. godini ovi podaci uvelike poboljšali, a procjenjuje se da će i narednih godina rasti. U razdoblju od 2016. do 2020. godine smanjio se:

- broj dolazaka za 70,80%
- broj noćenja za 63,14%

Tablica 20 Turistički promet na području Općine Gradac u razdoblju 2016.-2020.

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
DOLASCI	136.062	143.114	148.325	155.559	39.725
Domaći	8.181	8.482	5.129	6.565	7.024
Strani	127.881	134.632	143.196	148.994	32.701
NOĆENJA	870.751	918.459	962.566	965.413	320.968
Domaći	37.676	36.826	26.229	34.261	51.296
Strani	833.075	26.348	936.337	931.152	269.672

Izvor: <http://dzs.hr/> (26.11.2021.), obrada UHY Savjetovanje

Što se tiče emitivnih tržišta sa kojih dolaze komercijalni strani gosti tradicionalno među prvih pet su Češka, Poljska, Bosna i Hercegovina, Njemačka i Slovačka.

4. PRIORITETI DJELOVANJA U PODRUČJU NADLEŽNOSTI OPĆINE

Prioriteti djelovanja koja su u nadležnošću Općine Gradac, a kroz koje se definiraju mjere razvoja u mandatnom razdoblju su kako slijede:

1. Održivo gospodarstvo i društvo

**2. Jačanje otpornosti na krize te
promicanje demografskih i socijalnih
mjera**

3. Zelena i digitalna transformacija

Navedeni prioriteti vitalni su za gospodarstvo i društvo u cjelini na području jedinice lokalne samouprave. Kroz razdoblje od 2022. do 2025. godine kroz navedene prioritete ostvarit će vizija i misija Općine Gradac te će se doprinijeti kvalitetnijoj komunikaciji svih ciljeva i aktivnosti kroz jasne mjerljive rezultate i pokazatelje uspješnosti.

5. USKLAĐENOST PRIORITETA S CILJEVIMA NACIONALNE RAZVOJNE STRATEGIJE

Prioriteti djelovanja Općine Gradac u mandatnom razdoblju u potpunosti su usklađeni s ključnim ciljevima Nacionalne razvojne strategije. Ciljevi nacionalne razvojne strategije određuju smjer i trendove razvoja na cjelokupnoj nacionalnoj razini u nadolazećem razdoblju te je nužno da se na lokalnoj razini postigne logična usklađenost, kako bi se ostvario sinergijski napredak i regionalna usklađenost i povezanost. Upravo je takav model zauzela javna uprava Općine Gradac koja kroz prepoznate prioritete u potpunosti adresira ciljeve Nacionalne razvojne strategije. Dakako, i svi drugi strateški dokumenti Gradca koreliraju s ciljevima NRS, čime se stvara potpuna usklađenost temeljena na ujednačenim standardima i određenim ključnim strateškim ciljevima.

U nastavku je prikaz prioriteta djelovanja Općine Gradac u korelaciji sa specifičnim ciljevima NRS 2030.

Naziv prioriteta	Specifični cilj Nacionalne razvojne strategije 2030
1. Održivo gospodarstvo i društvo 	SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo
	SC 2. Obrazovani i zaposleni ljudi
	SC 3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom
2. Jačanje otpornosti na krize te promicanje demografskih i socijalnih mjera 	SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život
	SC 6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji
	SC 7. Sigurnost za stabilan razvoj
3. Zelena i digitalna tranzicija 	SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost
	SC 10. Održiva mobilnost
	SC 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva

6. MJERE, AKTIVNOSTI I RAZVOJNI PROJEKTI

Predstavljeni strateški okvir razvoja Općine Gradac čiji je važan čimbenik i pokazatelj uspješnosti ostvarenja dokument Provedbeni program uključuje razrađene mjere koje su vitalne kako bi se predviđeni ciljevi, vizija i mandatni planovi ostvarili u razdoblju od 2022-2025. godine.

U nastavku je predstavljeno 17 mjera koje će kroz jasno definirane pokazatelje i aktivnosti definirati uspješnost provedbe i razvoja JLS.

Sve definirane mjere logički su usklađene s prioritetima djelovanja, odnosno ciljevima Nacionalne razvojne strategije 2030.

U nastavku je prikaz svih mjera i aktivnosti u korelaciji s ciljevima Nacionalne razvojne strategije. Također, u sklopu svakog tematskog cilja, uvrštena je lista razvojnih projekata koji se planiraju financirati kroz mandatno razdoblje, a dio kojih će se financirati ovisno o faktorima potencijala vanjskih izvora financiranja (dostupnost EU sredstava, državni natječaji i sl.).

6.1. SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo

SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	
Naziv Mjere	Naziv aktivnosti
1. Poticanje razvoja poduzetništva i gospodarstva	1.1. Poticanje poduzetništva i turizma
2. Zaštita razvoj i promicanje kulturne baštine i kulturnih usluga	2.1. Promicanje kulture i kulturnih sadržaja 2.2. Ulaganje u zaštitu i očuvanje kulturnih vrijednosti
3. Zaštita, razvoj i promicanje prirodne baštine, biološke raznolikosti i ekoturizma	3.1. Ulaganje u zaštitu i očuvanje plaža 3.2. Promicanje zaštite biološke raznolikosti

SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo – Razvojni projekti

Unutar mjera specifičnog cilja 1 predviđeni su sljedeći razvojni projekti:

Naziv projekta	2022	2023	2024	2025	Predviđeni trošak provedbe (HRK)
Unaprjeđenje spomenika na Gradini u Gradcu					500.000
Razvoj i implementacija programa poticaja za gospodarstvenike					300.000
Podrška otvaranju novih poslovnih subjekata kroz osiguravanje poslovnih prostora					TBD
Uređenje poučne staze na postojećoj planinskoj stazi i uređenje postojećeg platoa na vidikovcu Vrisje iznad naselja Gradac					449.069
Obnova zaštićenih kulturnih dobara					TBD
Obnova odmarališta i podizanje kvalitete smještaja					TBD
Unificiranje turističkih/ prodajnih štanodva					500.000
Unaprjeđenje kvalitete i količine turističkih manifestacija					500.000
Izrada strateškog plana razvoja turizma Općine Gradac					120.000

Brendirati turistički ponudu Općine Gradac u skladu s prostornim smještajem i obilježjima autohtonosti i razlikovnosti					100.000
Suradivati s lokalnim poduzetnicima, poljoprivrednicima i drugim zainteresiranim osobama u pripremi projektnih prijedloga za različite natječaje					10.000
Razvoj i implementacija programa poticaja za poljoprivrednike					200.000
Uspostavljanje tržnice poljoprivrednih proizvoda u Gradcu					TBD
Razvoj i infrastrukturno opremanje poduzetničke/ gospodarske zone					TBD
Turistička valorizacija starih sela					100.000
Poticanje razvoja selektivnih oblika turizma kroz manifestacije u izvansezonskom razdoblju					100.000
Povećanje hotelskih zona					TBD
Podrška organizaciji sudjelovanja u studijskim posjetima					100.000
Adaptacija knjižnice Gradac					350.000
Osnivanje FLAG-a "Malo misto"					18.000.000

6.1. SC 2. Obrazovani i zaposleni ljudi

SC 2. Obrazovani i zaposleni ljudi	
Naziv Mjere	Naziv aktivnosti
4. Promicanje edukacija i zapošljavanja svih skupina	4.1. Financiranje programa educiranja i zapošljavanja skupina

SC 2. Obrazovani i zaposleni ljudi – Razvojni projekti

Unutar mjera specifičnog cilja 2 predviđeni su sljedeći razvojni projekti:

Naziv projekta	2022	2023	2024	2025	Predviđeni trošak provedbe (HRK)
Zapošljavanje teže zapošljivih skupina					TBD
Edukacije za mlade (strani jezik, fondovi, poticaji, ...)					100.000
Podrška edukaciji i osposobljavanju djelatnika turističke zajednice					50.000

6.2. SC 3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom

SC 3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom	
Naziv Mjere	Naziv aktivnosti
5. Jačanje institucionalnog kapaciteta i redovno poslovanje lokalne samouprave	5.1. Redovno poslovanje, održavanje i osiguranje kontinuiteta na svim razinama JLS 5.2. Opremanje administrativnih prostora i održavanje opreme i vozila

SC 3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom

Unutar mjera specifičnog cilja 3 predviđeni su sljedeći razvojni projekti:

Naziv projekta	2022	2023	2024	2025	Predviđeni trošak provedbe (HRK)
Razviti sustav redovitog informiranja javnosti					TBD
Sudjelovanja djelatnika Općine Gradac na relevantnim edukacijama i usavršavanjima					50.000

6.3. SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život

SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život	
Naziv Mjere	Naziv aktivnosti
6. Poticanje ulaganja u zdravstvenu infrastrukturu i sadržaje	6.1. Sufinanciranje potreba u zdravstvu
7. Poticanje ulaganja u socijalnu infrastrukturu i programe	7.1. Novčane pomoći i financiranje potreba i programa socijalnih skupina
8. Promicanje ulaganja u zabavnu, sportsku i rekreativnu infrastrukturu i programe	8.1. Financiranje sportskih programa i aktivnosti
9. Promicanje izgradnje i ulaganja u javne prostore šire namjene, zelene površine i druge objekte	9.1. Izgradnja i uređenje društvenih domova 9.2. Izgradnja i uređenje ostale javne komunalne infrastrukture

SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život – Razvojni projekti

Unutar mjera specifičnog cilja 5 predviđeni su sljedeći razvojni projekti:

Naziv projekta	2022	2023	2024	2025	Predviđeni trošak provedbe (HRK)
Izgradnja trga Hrvatski preporod, Gradac					250.000
Izgradnja igrališta za mali nogomet u Zastrogu					150.000
Rekonstrukcija postojećeg dječjeg igrališta u Drveniku					250.000
Stvaranje uvjeta za provedbu sportskih aktivnosti za djecu u Općini Gradac					854.769
Rekonstrukcija društvenog doma u Bristu					1.276.815
Društveni centar Gradac					1.300.000
Poticati sportske, kulturne i zabavne aktivnosti i djelatnosti u suradnji s civilnim društvom, posebice van turističke sezone					300.000
Izgradnja vidikovca Vodice - Gradac					150.000
Izgradnja vidikovca Kremenik - Zastrog					150.000
Izgradnja šetnice Porat-Bošac Gradac					500.000
Izgrađena šetnica Ravanje-Viskovića vala					1.000.000
Rekonstrukcija i dogradnja šetnice Gornja Vala - Donja Vala					500.000
Rekonstrukcija šetnice Morenija, Zastrog					1.500.000
Rekonstrukcija šetnice Mostarci Saudade					1.000.000
Rekonstrukcija šetnice Blatinice - Ravanje					300.000
Rekonstrukcija šetnice Brist voda litnoga					250.000
Rekonstrukcija šetnice Donja Vala					2.000.000
Rekonstrukcija šetnice Gradac - Brist					500.000
Povećanje kapaciteta plaža					1.000.000
Prilagođavanje plaža osobama s invaliditetom					TBD
Izgradnja trga Gornja vala - Drvenik					300.000

Izgradnja trga Stjepana Ivičevića, Donja Vala					600.000
Park za pse Drvenik					100.000
Uređenje lokaliteta Kostanića greb					200.000
Izgradnja vidikovca Bilaj - Zaostrog					150.000
Izgradnja vidikovca Vodice - Drvenik					150.000
Izgradnja vidikovca Plišivac - Drvenik					150.000
Rekonstrukcija šetnice Viskovića Vala					400.000
Rekonstrukcija šetnice Gornja Vala - Lučica					300.000
Uređenje Društvenog doma Brist					1.150.000

6.4. SC 6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji

SC 6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji	
Naziv Mjere	Naziv aktivnosti
10. Promicanje demografskih mjera	10.1. Poticaji za mlade i obitelji
11. Poticanje ulaganja u predškolsku i obrazovnu infrastrukturu i programe	11.1. Financiranje dodatnih predškolskih i školskih programa programa
	11.2. Financiranje rada obrazovnih institucija i programa
	11.3. Stipendije i financiranje troškova učenika i studenata

SC 6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji – Razvojni projekti

Unutar mjera specifičnog cilja 6 predviđeni su sljedeći razvojni projekti:

Naziv projekta	2022	2023	2024	2025	Predviđeni trošak provedbe (HRK)
POS Stanogradnja					
Uspostaviti sustav nagrađivanja učenika/ studenata koji će poticati ostanak u općini po završetku školovanja					1.200.000
Unaprjeđenje kvalitete predškolskog i osnovnoškolskog obrazovanja					
Gradac za mlade obitelji II					1.333.192

6.5. SC 7. Sigurnost za stabilan razvoj

SC 7. Sigurnost za stabilan razvoj	
Naziv Mjere	Naziv aktivnosti
12. Promicanje protupožarne i civilne zaštite	12.1. Financiranje programa za protupožarnu i civilnu zaštitu 12.2. Financiranje infrastrukture za protupožarnu i civilnu zaštitu

SC 7. Sigurnost za stabilan razvoj – Razvojni projekti

Unutar mjera specifičnog cilja 7 predviđeni su sljedeći razvojni projekti:

Naziv projekta	2022	2023	2024	2025	Predviđeni trošak provedbe (HRK)
Izgradnja vatrogasnog doma u Drveniku					3.396.893
Rekonstrukcija šumskih puteva					1.000.000
Vatrogasni dom Drvenik					2.000.000

6.6. SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost

SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	
Naziv Mjere	Naziv aktivnosti
13. Poticanje izgradnje i obnove energetske učinkovite infrastrukture	13.1. Ulaganja u javnu rasvjetu i priključke za električnu energiju
14. Promicanje investicija za upravljanje vodnim resursima	14.1. Ulaganja u javnu odvodnju 14.2. Ulaganja u izgradnju i održavanje kanalizacijskih sustava
15. Upravljanje grobljima	15.1. Izgradnja, održavanje i upravljanje grobljima i vezanim infrastrukturama

SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost – Razvojni projekti

Unutar mjera specifičnog cilja 8 predviđeni su sljedeći razvojni projekti:

Naziv projekta	2022	2023	2024	2025	Predviđeni trošak provedbe (HRK)
Izgradnja mrtvačnice u mjestu Gradac					200.000
Izgradnja mrtvačnice u mjestu Podaca					200.000
Elektrifikacija starog sela Drvenik					TBD
Nabava čistilice					1.025.000
Provedba izobrazno informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom					587.601
Sanacija lokacije nepropisno odbačenog otpada Baze Gradac					150.000
Izgradnja vodospreme Podaca					4.000.000
Dovod vode na Debeli brig Gradac, gornje selo Zaostrog, gornju Podacu					TBD
Izrada projektne dokumentacije za rekonstrukciju glavnog vodoopskrbnog cjevovoda Ploče - Gradac na području Općine Gradac					TBD
Nadogradnja kanalizacijske mreže Gradac					1.000.000
Gradnja sustava oborinskih kanala					200.000

Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije					125.000
Energetska obnova zgrada javnog sektora					
Postavljanje javnih toaleta u svakom naselju					150.000
Izgradnja mrtvačnice u mjestu Zastrog					200.000
Opremanje mrtvačnice Drvenik					70.000
Sanacija deponija Čiste Drvenik					250.000
Informiranje stanovništva o načinima ištete vode					50.000
Energetska obnova zgrade Općine Gradac					1.052.413

6.7. SC 10. Održiva mobilnost

SC 10. Održiva mobilnost	
Naziv Mjere	Naziv aktivnosti
16. Unaprjeđenje prometne infrastrukture	16.1. Izgradnja i obnova prometnica 16.2. Ulaganje u opremu za unaprjeđenje prometa 16.3. Ulaganje u infrastrukturu za pomorski promet 16.4. Izgradnja i uređenje parkirališta

SC 10. Održiva mobilnost – Razvojni projekti

Unutar mjera specifičnog cilja 10 predviđeni su sljedeći razvojni projekti:

Naziv projekta	2022	2023	2024	2025	Predviđeni trošak provedbe (HRK)
Izgradnja ceste Dijanica, Drvenik					1.200.000
Izgradnja ceste Domagojeva ulica, Gradac - Južnikrak					500.000
Izgradnja obilaznice Vodice - Gradac					TBD
Rekonstrukcija ceste prema groblju, Gradac					500.000
Rekonstrukcija ceste za gospodarsku zonu, Drvenik					350.000
Zaobilaznica Gornja Vala, Drvenik					500.000
Sanacija lokacije nepropisno odbačenog otpada Čista Gradac					200.000
Izgradnja marine u Bristu					3.000.000
Izgradnja ceste Domagojeva ulica, Gradac - Sjeverni krak					300.000
Izgradnja nerazvrstane ceste prema Pažinu					200.000
Izgradnja nerazvrstane ceste Vodice, Gradac					1.500.000
Izgradnja trećeg ulaza u Donju Valu					400.000
Rekonstrukcija ceste za Beletine					600.000
Rekonstrukcija drugog ulaza u Zastrog preko puta kampa Dalmacija					300.000
Rekonstrukcija ceste do starog sela - Zastrog					400.000
Rekonstrukcija zaobilaznice Ribarske					250.000

6.8. SC 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva

SC 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva	
Naziv Mjere	Naziv aktivnosti
17. Prostorno i urbanističko planiranje	17.1. Aktivnosti vezane za prostorno planiranje

SC 10. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva

Unutar mjera specifičnog cilja 11 predviđeni su sljedeći razvojni projekti:

Naziv projekta	2022	2023	2024	2025	Predviđeni trošak provedbe (HRK)
Izmjena prostornog plana Općine Gradac					300.000
Izmjena UPU Gradac					150.000
Izrada UPU Brist					250.000
Izrada UPU Drvenik					250.000
Izrada katastarske izmjene					500.000
Izrada UPU Podaca					400.000
Izrada UPU Zastrog					200.000

Ukupni rok za ostvarenje provedbe svih mjera , odnosno aktivnosti je 2025. godina, a prema hodogramu ostvarena pokazatelja prema tabličnom prikazu u Prilogu.

7. POKAZATELJI REZULTATA MJERA

Kako bi se pratilo rezultate provedbe mjera, definirali su se ključni pokazatelji tijekom godina mandatnog razdoblja. Osnovna ideja je da pokazatelji budu realni, mjerljivi, dostižni i mogući s obzirom na proračunska ograničenja i mogućnosti. Tablica niže sažeto prikazuje vrijednosti pokazatelja prema godinama od 2022. do 2025. godine. Početna vrijednost za pokazatelje je uzeta 2020. godina ili 2021. ukoliko su fiksirani pokazatelji. Pokazatelji su u najvećoj mjeru izrađeni kumulativno kroz godine.

Tablica 21 Pokazatelji

RB	Naziv mjere	Pokazatelj rezultata provedbe aktivnosti	Polazišna vrijednost	Vrijednost 2022	Vrijednost 2023	Vrijednost 2024	Vrijednost 2025
1	Poticanje razvoja poduzetništva i turizma	1) Broj tvrtki korisnika potpore	10	11	12	12	13
		2) Broj poduzetnika na području JLS	30	31	32	33	34
2	Zaštita razvoj i promicanje kulturne baštine i kulturnih usluga	1) Broj očuvanih objekata kulturne baštine	10	11	11	12	12
		2) Broj održanih programa i događaja u kulturi	50	55	60	65	70
3	Zaštita, razvoj i promicanje prirodne baštine, biološke raznolikosti i ekoturizma	1) Broj uređenih plaža	5	5	6	6	6
4	Promicanje edukacija i zapošljavanja svih skupina	1) Broj osoba koje su primile edukaciju	0	2	4	4	4
		2) Broj zaposlenih osoba iz programa zapošljavanja	30	32	35	38	40

5	Jačanje institucionalnog kapaciteta i redovno poslovanje lokalne samouprave	1) Broj educiranih zaposlenika samoupravne jedinice	5	6	6	7	7
		2) Broj projekata JLS kojima je odobreno financiranje EU fondovima ili drugim vanjskim izvorima	10	11	11	12	12
6	Poticanje ulaganja u zdravstvenu infrastrukturu i sadržaje	1) Broj korisnika kojima je dostupna unaprijeđena usluga zdravstvene zaštite	100	105	110	115	120
		2) Broj zdravstvenih ustanova čiji je rad sufinanciran	0	3	3	3	3
7	Poticanje ulaganja u socijalnu infrastrukturu i programe	1) Broj socijalno ugroženih osoba čije su se potrebe financirale	20	22	22	23	23
8	Promicanje ulaganja u zabavnu, sportsku i rekreativnu infrastrukturu i programe	1) Broj financiranih sportskih događaja i programa	50	55	60	65	70
9	Promicanje izgradnje i ulaganja u javne prostore šire namjene, zelene površine i druge objekte	1) Broj unaprijeđenih objekata javne komunalne infrastrukture	10	11	12	13	14
		2) Broj uređenih zelenih površina	10	11	12	13	14
10	Promicanje demografskih mjera	1) Broj obitelji obuhvaćenih demografskim poticajima	130	130	135	135	140
11	Poticanje ulaganja u predškolsku i obrazovnu infrastrukturu i programe	1) Broj novouvedenih programa u obrazovnim ustanovama	0	1	1	2	2
		2) Broj učenika i studenata koji su primili potporu	130	133	135	137	139
12	Promicanje protupožarne i civilne zaštite	1) Broj km uređene protupožarne infrastrukture	15 km	17	19	21	23
		2) Broj financiranih organizacija za suzbijanje požara i civilnu zaštitu	0	4	4	4	4

13	Poticanje izgradnje i obnove energetski učinkovite infrastrukture	1) Broj obnovljenih elemenata javne rasvjete	1100	1105	1110	1120	1130
14	Promicanje investicija za upravljanje vodnim resursima	1) Broj uređenih infrastruktura za upravljanje vodnim resursom	6	7	8	9	10
15	Upravljanje grobljima	1) Povećanje broja grobnih mjesta	50	55	60	65	70
		2) Broj uređenih groblja	0	4	4	5	5
16	Unaprjeđenje prometne infrastrukture	1) Broj uređenih prometnica	14	15	16	17	18
		2) Broj uređenih nogostupa	28	29	30	31	32
		3) Broj novih parkirališnih mjesta	143	147	149	152	155
17	Prostorno i urbanističko planiranje	1) Broj ishodovanih lokacijskih dozvola	15	16	17	18	19
		2) Broj ishodovanih građevinskih dozvola	6	7	8	9	10
		3) Broj ishodovanih uporabnih dozvola	6	6	6	7	7

8. INDIKATIVNI FINANCIJSKI OKVIR ZA PROVEDBU MJERA

U nastavku je prikaz ukupnih vrijednosti po pojedinoj mjeri prema godinama:

Tablica 22 Financijski okvir za provođenje mjera

RB	Naziv mjere	Plan za 2022.	Plan za 2023.	Plan za 2024.	Plan za 2025.	Ukupno
1	Poticanje razvoja gospodarstva	1.013.000	0	0	0	1.013.000
2	Zaštita razvoj i promicanje kulturne baštine i kulturnih usluga	1.908.270	403.500	534.700	534.700	3.381.170
3	Zaštita, razvoj i promicanje prirodne baštine, biološke raznolikosti i ekoturizma	238.000	238.000	306.700	306.700	1.089.400
4	Promicanje edukacija i zapošljavanja svih skupina	181.000	181.000	0	0	362.000
5	Jačanje institucionalnog kapaciteta i redovno poslovanje lokalne samouprave	7.622.400	8.608.500	6.885.200	6.885.200	30.001.300
6	Poticanje ulaganja u zdravstvenu infrastrukturu i sadržaje	120.000	120.000	120.000	120.000	480.000
7	Poticanje ulaganja u socijalnu infrastrukturu i programe	229.000	189.000	344.000	344.000	1.106.000
8	Promicanje ulaganja u zabavnu, sportsku i rekreativnu infrastrukturu i programe	150.000	150.000	300.000	300.000	900.000
9	Promicanje izgradnje i ulaganja u javne prostore šire namjene, zelene površine i druge objekte	7.520.000	5.110.000	4.185.000	4.185.000	21.000.000
10	Promicanje demografskih mjera	150.000	120.000	160.000	160.000	590.000
11	Poticanje ulaganja u predškolsku i obrazovnu infrastrukturu i programe	2.389.000	2.650.000	2.274.400	2.274.400	9.587.800
12	Promicanje protupožarne i civilne zaštite	910.000	910.000	2.400.000	2.400.000	6.620.000
13	Poticanje izgradnje i obnove energetske učinkovite infrastrukture	1.570.000	1.530.000	2.660.000	2.660.000	8.420.000
14	Promicanje investicija za upravljanje vodnim resursima	660.000	1.865.000	970.000	970.000	4.465.000
15	Upravljanje grobljima	510.000	420.000	250.000	250.000	1.430.000
16	Unaprjeđenje prometne infrastrukture	4.790.000	4.860.000	5.410.000	5.410.000	20.470.000
17	Prostorno i urbanističko planiranje	1.250.000	600.000	500.000	500.000	2.850.000
	Ukupno	31.210.670	27.955.000	27.300.000	27.300.000	113.765.670

9. OKVIR ZA PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE

Općina Gradac će na godišnjoj razini kroz razvijene alate pratiti napredak ostvarenja definiranih mjera za razvoj jedinice lokalne samouprave. Set alata će ujedno omogućiti kvalitetnije i pouzdanije praćenje izvršenja proračuna prema definiranim ciljevima, što će donositeljima odluke biti jasan i koristan mehanizam.

Kroz izvještavanje prema nadležnim ministarstvima brinut će se da je obuhvat mjera i aktivnosti jasno povezan sa svim troškovima koje Općina Gradac ostvari u mandatnom razdoblju te da kroz rebalans i nove proračune za svaku godinu bude jasan mehanizam ažuriranja i praćenja provedbenih programa.

Kako bi praćenje bilo kvalitetom osigurano, Općina Gradac ima informatičku i kadrovsku podršku u svim aspektima i fazama praćenja izvršenja i usklađenja s provedbenim programima.

10. POPIS TABLICA, GRAFIKONA I SLIKA

Tablica 1 Ostvareni prihodi i primitci Općine Gradac za razdoblje 2018.-2020.	10
Tablica 2 Ostvareni rashodi i izdaci Proračuna Općine Gradac za razdoblje od 2018.-2020.12	12
Tablica 3 Proračunski plan Općine Gradac za 2021. godinu	13
Tablica 4 Popis lokalnih cesta na području Općine Gradac.....	15
Tablica 5 Količine odvojenih vrsta otpada iz komunalnog otpada u 2020.	16
Tablica 6 Popis groblja s pripadajućim katastarskim česticama na području Općine Gradac	18
Tablica 7 Privatna kućanstva prema posjedovanju osobnog računala i korištenju interneta, Popis 2011.....	19
Tablica 8 Broj kućanstava ovisno koju brzinu nepokretnog širokopojasnog pristupa koriste	20
Tablica 9 Naseljenost Splitsko-dalmatinskoj županiji i Općini Gradac.....	21
Tablica 10 Spolno dobna struktura Općine Gradac i Splitsko-dalmatinske županije, popis 2011.	22
Tablica 11 Demografski podaci na području Općine Gradac i SDŽ u 2014. i 2019.....	22
Tablica 12 Stanovništvo prema migracijskim obilježjima i spolu, popis 2011.....	23
Tablica 13 Stanovništvo staro 15 i više godina prema završenoj školi i spolu, popis 2011. .	23
Tablica 14 Popis kulturnih dobara na području Općine Gradac	25
Tablica 15 Popis udruga na području Općine Gradac	27
Tablica 16 Nezaposlenost na razini Općine Gradac i na razini SDŽ za razdoblje 2016.-2020.	31
Tablica 17 Broj poduzeća i broj zaposlenih na području SDŽ i Općine Gradac	31
Tablica 18 Broj poljoprivrednih gospodarstava prema tipu.....	32
Tablica 19 Pokazatelji za izračun indeksa turističke razvijenosti za 2020. godinu	33
Tablica 20 Turistički promet na području Općine Gradac u razdoblju 2016.-2020.....	34
Tablica 21 Pokazatelji	51
Tablica 22 Financijski okvir za provođenje mjera.....	54
Grafikon 1 Općinska uprava	9
Grafikon 2 Prikaz kretanja broja stanovnika Općine Gradac u razdoblju od 1931. do 2011.21	21
Grafikon 3 Indeks razvijenosti SDŽ i Općine Gradac.....	30
Slika 1 Geografski položaj Općine Gradac na karti RH	8
Slika 2 Dostupnost širokopojasnog pristupa	19
Slika 3 Objedinjeni plan razvoja pokretne komunikacijske infrastrukture	20

UHY SAVJETOVANJE
poslovne usluge i EU fondovi

Adresa   Hrvatske mornarice 1H
                  21000 Split
                  Hrvatska

Tel   +385 (0)21 612 673
Fax   +385 (0)21 612 672
Email   savjetovanje@uhy.hr

UHY SAVJETOVANJE d.o.o. (u nastavku „Firma“) je član UHY Hacker Young International Limited društva sa sjedištem u Londonu, te sačinjava dio međunarodne UHY mreže zakonski neovisnih računovodstvenih i konzultantskih tvrtki. Usluge opisane ovdje su pružene od strane Firme, a ne od strane UHY-a ili bilo koje druge tvrtke članice UHY. Niti UHY niti ijedna tvrtka članica UHY ima odgovornost za usluge pružene od strane drugih članica.

© 2021 UHY SAVJETOVANJE d.o.o.